

Järjestöt vetoavat: Yrityslähestymiskielto tarvitaan pian – vakavat uhkatilanteet asiakaspalvelussa ja kauppaan kohdistuva rikollisuus jatkavat kasvuaan

Pääministeri Petteri Orpon hallitus on sitoutunut yrityslähestymiskiellon säätämiseen. Useat järjestöt peräänkuuluttavat nyt lupauksen toteuttamista käytännössä. Myymälävarkaudet ja häiriökäyttäytyminen kaupoissa ovat kovassa kasvussa, joten lainsäädäntötyön käynnistämistä ei tule enää lykätä. Uusi laki tarvitaan erityisesti työ- ja asiointiturvallisuuden takaamiseksi, sillä joukko asiakkaita aiheuttaa toistuvasti vakavan turvallisuusuhan kaupan henkilökunnalle ja samalla asiakkaille.

Poliisille ilmoitetut myymälävarkaudet ja näpistyksiset ovat lisääntyneet viimeisen vuoden aikana 10 prosenttia ja vuodesta 2019 lähtien jopa 26 prosenttia. Kaupan yrityksiin kohdistuvat ryöstöt ovat lisääntyneet samassa ajassa 15 prosenttia. Tilastot ovat karut ja kiistattomat. Jokainen myymälävarkaus tilanne on todellinen uhkatilanne, joka pahimmillaan kärjistyy vakavaksi väkivallaksi, kun teko havaitaan. Jopa 80 prosentilla kiinnijääneistä on jokin vahingoittamisen väline mukanaan, kuten nyrkkirauta, puukko tai jopa käsiase.

Samaan aikaan myymälän henkilökuntaan kohdistuva epäasiallinen käytös, uhkailu ja häirintä ovat lisääntyneet merkittävästi – jopa enemmän suhteessa varkauksiin. Kaupan liiton kuluttajakyselyjen mukaan suomalaiset ovat aiempaa useammin törmänneet muiden asiakkaiden häiriköintiin asiakaspalvelutilanteissa. Vuoden 2017 kyselyn mukaan 36 prosenttia suomalaisista oli törmännyt erilaisissa asiakaspalvelutilanteissa muiden asiakkaiden häiritsevään ja epäasialliseen käytökseen, ja vuoden 2022 tuloksissa osuus oli kasvanut jo 44 prosenttiin. Häiritsevä käytös on yleistynyt nimenomaan kaupoissa, joissa lähes joka neljäs asiakas, 23 prosenttia, on todistanut erilaista häiriköintiä, kun viisi vuotta aiemmin osuus oli 15 prosenttia.

Palvelualojen työntekijöiltä vuonna 2023 kysyttäessä 70 prosenttia vastaajista oli kohdannut työssään asiakkaiden taholta häirintää tai muuta epäasiallista käytöstä viimeisen vuoden aikana. Poliisin tilastoimat järjestystä ylläpitävän henkilön vastustamistapaukset ovat myös lisääntyneet viime vuosina selvästi.

Kaikki eivät osaa tai muista olla ihmisiksi – tarvitaan uusi laki työntajan avuksi

Pitäisi olla itsestään selvää, että seksuaalinen ahdistelu, muu uhkaava käyttäytyminen tai sanallinen loukkaaminen eivät kuulu kenenkään työpaikalle. Kuitenkaan kaikki kaupoissa asioivat eivät kunnioita toisten ihmisten koskemattomuutta, vaikka monet konstit myymäläturvallisuuden eteen on kaupoissa kokeiltu.

Koska työntekijöihin ja muihin asiakkaisiin kohdistuva uhkailu, häirintä ja suoranainen väkivalta piinaavat palvelualoilla hyvin laajasti, on tilanteeseen saatava muutos. Tarvitaan laki yrityslähestymiskiellosta. Sen avulla työnantaja voi nykytilannetta paremmin huolehtia työntekijöiden turvallisuudesta.

Tällä hetkellä työnantaja ei voi työntekijöitään suojataksaan lähestymiskieltoprosessia aloittaa, vaikka työturvallisuuden varmistaminen on työnantajan lakisääteinen tehtävä. Yhteiskunnan on annettava selvä viesti, että epäasiallisella käyttäytymisellä toisen ihmisen työpaikalla voi olla

vakavat seuraukset. Häirintä, uhkailu ja väkivalta työpaikoilla ovat omiaan aiheuttamaan yhteiskunnassa myös laajempaa sisäistä turvattomuuden tunnetta.

Selvitys: Yrityslähestymiskielto on Suomessakin mahdollinen

Laki yrityslähestymiskiellosta antaisi työnantajalle mahdollisuuden hakea asiakkaalle kiellon tulla asiointitilaan, jos tämä käyttäytyy uhkaavasti ja vaarantaa työntekijöiden ja/tai asiakkaiden turvallisuuden. Kukaan ei kuitenkaan jäisi tämän takia ilman, esimerkiksi ruokaa tai muita päivittäistavaroita, koska kaupan palvelut ovat nykyaikana saavutettavissa ja järjestettävissä kaikissa olosuhteissa, minkä korona-aika käytännössä osoitti.

Laajan perusoikeudellisen tarkastelunkaan näkökulmasta yrityslähestymiskielloille ei Suomessa ole esteitä. Tähän päätyivät johtavat oikeustieteen asiantuntijat Liikelähestymiskielto-selvityksessään. On siis mahdollista tehdä pääosin samankaltainen laki, joka Ruotsissa on ollut käytössä jo yli kolme vuotta. Laki, joka on toiminut myös käytännössä.

Liikelähestymiskielto-selvityksessä tarkasteltiin paitsi perustuslaillisia edellytyksiä ja useita perusoikeudellisia näkökulmia myös mahdollisen lain keskeisiä elementtejä pykälätasolla. Pohjaa lainsäädäntötyölle on siis jo luotu.

Yritykset ja työntekijät tarvitsevat turvakseen nykyistä järeämpiä työkaluja mahdollisimman pian.

Vetoamme päättäjiä tarttumaan viivyttelämättä yrityslähestymiskiellon säätämiseen.

Vetoomuksen Suomen hallitukselle, eduskunnalle ja ministeriöille jättävät:

Kari Luoto, toimitusjohtaja, Kaupan liitto

Jyri Häkämies, toimitusjohtaja, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Tuomas Aarto, toimitusjohtaja, Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Annika Rönni-Sällinen, puheenjohtaja, Palvelualojen ammattiliitto PAM

Jarkko Eloranta, puheenjohtaja, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK

Mikael Pentikäinen, toimitusjohtaja, Suomen Yrittäjät

Juho Romakkaniemi, toimitusjohtaja, Keskuskauppakamari

Ilkka Nieminen, vt. toimitusjohtaja, Päivittäistavarakauppa PTY ry

Ulla Pöllänen, toimitusjohtaja, Erikoiskaupan liitto ETU ry

Jari Salonen, toimitusjohtaja, Liikennepalvelukauppiat ry

Arno Aho, toimitusjohtaja, Finanssiala ry

Tutustu myös:

[Yrityslähestymiskiellolle ei nähdä perustuslaillisia esteitä](#) -tiedotteen lopussa voit tutustua Liikelähestymiskieltoselvitykseen.